

رسالة أبي غالب زراري
إلى ابن أبي عمير في ذكر آل أبي عمير

لأبي غالب زراري
أحمد بن محمد بن محمد بن سليمان بن
الحسن بن الجهم بن بكير بن أعين
الشيباني الملقب بالبغدادي (٢٨٥-٣٨٠)

وكتبها

لأبي عبد الله النضراري

الحسين بن عبد الله بن إبراهيم الرضا البغدادي (٤١١)

الشيخ
العلامة
المحقق
المرجع
المعتمد
المعتمد
المعتمد

رسالة أبي غالب زراري

نقد
معرفی

قدیم ترین اجازة

موجود شیعه

ویژنه
اجازات

رسالة أبي غالب زراري، سيد محمد رضا حسيني جلالی، قم،
دفتر تبليغات اسلامي، ۱۴۱۱.

۳. آقا بزرگ تهرانی می فرماید: این رساله نفیس ترین و قدیم ترین اجازة است که از قدما به دست ما رسیده است. (ذریعه ج: ۱، ص ۱۴۳).

۴. اواخر این رساله فهرست کتابهایی است که ابو غالب از مؤلفان روایت می کند و به ۱۲۳ کتاب و جزوه می رسد.

از این رساله مهم در فن اجازات شیعه و فهرس و کتاب شناسی و تراجم و سرگذشت نامه ها و تاریخ و احوال و آثار خاندان مؤلف می توان کمال استفاده را برد.

این اثر مهم در سال ۱۴۱۱ منتشر و به عنوان کتاب سال جمهوری اسلامی ایران برگزیده شد.

این اثر شامل هشت بخش است:

بخش اول: (ص ۹-۲۵): تقدیم یا پیش گفتار محقق و چند نمونه از نسخه های خطی کتاب.

بخش دوم: (ص ۶۷-۱۰۶): مقدمه کتاب که شامل دو فصل است:

افول علم در خاندانش می شود و این که هیچ یک از فرزندان به طلب علم نپرداختند، از این رومی کوشد تا نوه اش در مسیر طلب علم قرار بگیرد و لذا اجازة روایی مفصلی به او می دهد.

این اجازة از اجازات مهم شیعه به شمار می رود و یکی از مصادر اولیه علم رجال است (ر ک: کلیات فی علم الرجال، ص ۷۲).

اهمیت این رساله از چند جهت است:

۱. در این رساله تراجم و انساب علما و محدثین آل أعین آمده است.

۲. در این رساله شرح حال خود نوشت شیخ ابو غالب زراري و تعداد مشایخش که به بیش از بیست شیخ می رسند به تفصیل آمده است.

احمد بن محمد بن محمد بن سلیمان بن الحسن بن الجهم بن بکیر بن أعین کوفی بغدادی مشهور به ابو غالب زراري از علمای بزرگ شیعه در قرن چهارم است.

این عالم بزرگوار در سال ۲۸۵ متولد شد و کودکی خود را در خاندانی علمی و بزرگ به سر برده و از جوانی با فقها و ادبا و علمای عصر حشر و نشر داشت.

نجاشی درباره وی می گوید: او در زمان خود شیخ و وجیه اصحاب بوده. (رجال النجاشی: ۸۴)

شیخ الطائفة طوسی نیز می گوید: «جليل القدر، كثير الرواية، ثقة» (رجال الطوسی: ۴۴۳)

ابو غالب در کهن سالی و اواخر عمر متوجه

سید محمد رضا حسینی جلالی است. ایشان در این بخش به شرح حال مختصر روات و رجال آل‌اعین پرداخته است. بخش هفتم: (ص ۲۳۳-۲۳۸): از آنجا که در این کتاب به خاندان و آثار باقی مانده آل‌اعین در کوفه اشاره شده و نام‌های قدیم مناطق آن دیار در این کتاب آمده، لذا در این بخش نقشه‌های قدیم عراق برای توضیح بیشتر آورده شده است. بخش هشتم: (ص ۲۳۹-۳۵۶): این بخش شامل فهرست‌های کتاب به شرح ذیل است: ۱. فهرست آیات؛ ۲. فهرست احادیث؛ ۳. فهرست اشعار و راجوزه‌ها؛ ۴. فهرست اعلام کتاب: (نام‌ها، کنیه‌ها، القاب و انساب)؛ ۵. فهرست کتاب‌ها و مؤلفات؛ ۶. فهرست بلدان و مواقع، و ایام و وقایع؛ ۷. فهرست مصطلحات و فرق و الفاظ خاصه؛ ۸. فهرست رموز به کاربرد در کتب؛ ۹. فهرست مصادر و منابع؛ ۱۰. فهرست تفصیلی موضوعات کتاب.	مناقب آنها. ۸. نیاکان مؤلف و نسبش از جهت مادر. ۹. شرح حال مؤلف به قلم خود و چگونگی روایت جدش و وفات پدرش و تعداد مشایخ مؤلف. ۱۰. سخن مؤلف با نوه‌اش و اجازه و وصیت مؤلف به او. بخش چهارم: (ص ۱۵۷-۱۸۴) این بخش شامل فهرست کتاب‌هایی است که مؤلف اجازه روایت آنها را به نوه اش می‌دهد و اسامی راویانی که مؤلف به واسطه آنها این کتب را روایت می‌کند. بخش پنجم: (ص ۱۸۵-۱۹۴): تکمله رساله ابی غالب زراری به قلم شاگرد مؤلف حسین بن عبید الله واسطی مشهور به (ابن الغضائری) که از مشایخ شیخ طوسی به شمار می‌رود. این اثر نیز به نوبه خود از مصادر و منابع به شمار می‌رود. بخش ششم: (ص ۱۹۵-۲۳۲): «معجم الاعلام من آل‌اعین الکرام» نوشته علامه	فصل اول: شرح حال مؤلف و نسب و عصر و خاندان و فرزندان و جایگاه علمی و آثار و شاگردان به تفصیل در چهل صفحه. و این شرح حال مفصل ترین شرح حال مؤلف به شمار می‌رود. فصل دوم: راجع به کتاب و اهمیت آن موضوع و نسخه‌شناسی و چگونگی تحقیق به تفصیل بحث شده است. بخش سوم: (ص ۱۰۷-۱۵۵): متن محقق و کامل این رساله که به ده فقره تقسیم شده است: ۱. مقدمه مصحح. ۲. مقدمه مؤلف. ۳. اجداد مؤلف که از اصحاب ائمه بودند. ۴. شرح حال اولاد جد مؤلف: حسن بن جهم. ۵. شرح حال مؤلف، سلیمان و فرزندان. ۶. دو جد مؤلف سلیمان و محمد و احوال و اخبار و آثار باقی مانده از آنها در کوفه. ۷. شرح حال جدش اعین و فرزندان اجمالاً و تفصیلاً و نقش آنها در کوفه و فضایل و